

<http://www.arianafghanistan.com>

۲۰۱۹/۰۹/۱۶

دوکتور نور احمد خالدي

ایجاد سیستم فدرالی

تعدادی با حرارت ایجاد سیستم فدرالی را راهگشای مشکلات کشور میدانند بدون آنکه امکانات و عواقب آنرا ارزیابی کنند. در کشور فعلاً جنگ تحمیلی ادامه دارد و در زمان جنگ نباید قدرت دولت مرکزی تضعیف گردد. اما در شرایط صلح میتوان بر ساختار یک سیستم فدرالی مباحثه جدی کرد. سیستم فدرالی در کشورهای مختلف نظر به سابقه تاریخی با موجودیت حوزه های متجانس قومی، زبانی، زوئهای مشخص جغرافیایی و غیره وجوه مشترک ایجاد شده اند. آیا میتوان چنین حوزه ها را در افغانستان بطور مشخص نام بگیریم؟ پاسخ منفی است. من خواهان دادن حقوق بیشتر به ولایات و یا زوئهای متشکل از چند ولایت در چوکات قانون اساسی موجود و یا تعدیل آن بدون تضعیف قدرت مرکزی هستم تا امور اداری و انکشافی مربوطه خود را خود اداره و تنظیم کنند. یک افغانستان فدرالی بطور مثال متشکل از زوئهای آتی بدون کدام زبان حاکم رسمی محلی کم و بیش سابقه تقسیمات اداری در کشور دارد:

- ۱- زون شرقی لوی ننگرهار (ننگرهار، لغمان، کندهار و نورستان با زبان حاکم رسمی پشتو)،
  - ۲- زون جنوبی لوی پکتیا (پکتیا، خوست، پکتیکا، و شرق غزنی با زبان حاکم رسمی پشتو)،
  - ۳- زون مرکز یا کابل بزرگ (کابل، لوگر، وردگ با زبانهای حاکم رسمی پشتو و دری)،
  - ۴- زون شمالی (پروان، کاپیسا، پنجشیر با زبان حاکم رسمی دری)،
  - ۵- زون قطغن (بغلان، قندز، تخار، بدخشان با زبانهای حاکم رسمی دری و ازبکی)،
  - ۶- زون ترکستان (سمنگان، بلخ، سرپل، جوزجان، فاریاب با زبانهای حاکم رسمی ازبکی و ترکمنی)،
  - ۷- زون غربی یا هرات بزرگ (بادغیس، غرب غور، هرات، فراه با زبان حاکم رسمی دری)،
  - ۸- زون جنوب غرب یا لوی کندهار (زابل، کندهار، هلمند، ارزگان، نیمروز با زبان حاکم رسمی پشتو)،
  - ۹- زون مرکزی هزاره جات (بامیان، دایکندی، غرب غزنی و شرق غور با زبان حاکم دری هزاره گی)،
- اما فراموش نکنیم که با ایجاد همچو یک سیستم اداری فدرالی هر منطقه خواهان زبان رسمی واحد فدرالی خویش خواهند شد و برنده های اصلی زبانهای پشتو و ازبکی خواهند بود چون تا حال در زیر یوغ زبان دری از انکشاف بدور مانده اند. درحالیکه بازنده اصلی زبان دری خواهد بود و در عمل از سطح ملی به سطح یک زبان محلی نزول خواهد کرد!

در اکثر زونهای فوق کتله های قابل ملاحظه نفوس بازبانهای متفاوت زندگی میکنند که بیانگر غیر متجانس بودن زبانی زونها اند. اما بطور اجمالی این تقسیمات طبیعی ترین تقسیمات اداری با سابقه تاریخی در کشور است. سوال اساسی این است که چنین یک سیستم فدرالی درد فدرال طلبان را دوا میکند یاخیر؟

پایان

